

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
 Na pol roka --- 2 " — "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

EDVARD SÁNDORFI.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin,
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

„Na vidom oči jejích vstúpil na Nebesá“.

Národohospodárska politika liberálov.

Jako v každom hospodárstvi dobrý poriadok je hlavnou vecou, tak je to aj s hospodárstvom jednej celej krajiny. Rozumný hospodár vždy zná si podeliť a obrábať pole svoje tak, aby dôchodky nevystaly a pritom aj pôda sa nevyšilila. On musí vedieť kam treba čo siať, kde lepšie pohnojiť, ktorú pôdu hlbšie a častejšie zorať. On pozoruje, či má na obilia, či na krmivo a statok, či na stromoviny väčšiu váhu klásť. Vie si vybrať tie najsúcejšie náradia a stroje hospodárske a chráni sa zbytočné výdavky robiť pre veci malicherné a zanedbať najhlavnejšie. Dobré hospodárstvo pozná dľa poriadku. V takom hospodárstve ide to všetko na vlas: jeden toto, druhý iné robí a všetci dohromady predsa udržujú celé hospodárstvo v dobrom stave; a všetci sa aj sami dobre cítia, núdzu netrpia pod vedením rozvažitej hlavy zkuseného, pilného hospodára.

Pravda, nie o každom hospodárstvi mohli by sme to isté hovoriť. Pri niektorých nieto žiadného rozumného poriadku; všetko robí sa naopak. Keď iní ľudia n. pr. pilno svážajú krm, nerozumný hospodár ide orať; iní ponáhľajú sa viazať čo je skosené, on ale ešte vždy vála rady s kosou; iní spratali už jačmeň, on sa trápi s ražou; iní kupujú si stroje, usporiadujú si maštale, on dá chyžu barviť, kupuje pohovky a panské škrýne a maštálny múr podopiera krovky lebo mu letí.

Čo badáme pri jednotlivých malých hospodárstvách, to samé platí aj o hospodárstve jednej celej krajiny. Rozvažití hospodári krajinskí, vláda a vyslanci tiež musejú dobre uvažovať, čo je treba kedy robiť, kde treba viac podpory, kde treba viac vynaložiť ku prospechu krajiny. Vláda má teda na starosti poľné hospodárstvo, priemysel a kupectvo. Vláda a zákonodárstvo je na to, aby skrze zákony vo všetkom rozumný poriadok bol, aby roľník, remeselník a kupec čo najlepším prospechom mohli jeden pri druhom povinnosti svojho povolania prevádzať, aby polozenie jedného nebolo utlačené k vôli druhému. Od toho závisí teda dobrobyt obyvateľstva jednej krajiny, zdáľiž vláda rozvažito vie poriadok udržať medzi záujmami obyvateľstva roľníckeho, remeselnického a kupeckého. Jednanie vlády pri zachovaní zdravého pomeru medzi záujmami týchto trojich tried

menujeme: «národohospodárskou politikou». Jaká že je u nás tá národohospodárska politika? Odpoveď: čiro-čisto židovská. U nás národ nehospodári, ba ani nesmie hospodáriť; národ len chudobnie, hladuje a následkom toho zuteká do sveta, žid hospodári t. j. bohatne, vzmáha sa a zo všetkých čiasok sveta valí sa nám cez hranice. Národohospodárska politika židom znameňte ustlala; zákony a výhody sú len pre nich, náš ale človek ak chce aby mu domajší nepomreli hladom, musí každé leto otročiť v cudzých krajoch. Verte mi ct. čitatelia, že jedine len zlá národohospodárska politika je príčinou toho, že ľud prinútený je v cudzozemsku sebe živnosť svoju vyhľadávať. A človek by si myslel, že tie peniaze, ktoré ľud donesie alebo posiela z cudziny, že je to nám volajaká výhoda, a tým cudzozemským krajinám hotová ztrata. Myslel by si, že taký cudzý groš je pre vlasť túto čistý zisk. *Ale takéto domnievanie je veľký omýl!* Naopak, vandrovanie nášho ľudu preč, je nám na veľikú škodu, a cudzým krajinám — ačkoľvek snáď dobre robotnícke sily platia — na veľiký ošoh. Lebo veď za tie peniaze, ktoré ľud v cudzine si vyrobí, zanechá tam prácu svoju, a zisk z tej práce ostane tam. Naopak ale, bárs prinesie domov v cudzine zarobené groše, ale za to krajina utrpela veľkú ztratu v jeho robotníckej práci, lebo jestli by tu doma bol mohol tie isté práce konať, nuž všetok zisk bol by tiež tu doma zostal.

Že ale ľud nenájde si tu doma dostatočnej roboty, práve v tom väzí chyba celej národohospodárskej politiky. Ktorá krajina nevie, alebo nechce postarať sa o to, aby vedela s dobrým osohom upotrebiť také dobré sily ako sú n. pr. naši Horniaci, nuž taká krajina sama sebe jamu kopá. A čím viac bude ľud prinútený v cudzine pracovať a svojimi silami cudzým krajinám k dobrému osohu pripomáhať, tým viac chudobníet budeme tu doma. To je isté.

Ale naši páni sa o to nestarajú. Čo ich tam po národohospodárstve krajiny? Veď oni sami aj s páni židmi sebe dobre hospodária, ostatný ľud nech si robí čo chce.

Po iných krajinách badáme, že všade sa najväčšia pozornosť venuje tomu, na čo je tam ľud už od samej prírody odkázaný. Tak n. pr. vo východných krajoch patričné vlády ohromné peniaze vynakládajú na podporu dorábania riže,

kávy, čaju, bablny atď. V Čechách — lebo sú na to odkázaní — tkárstvo a sklený tovar je predmetom bedlivosti vlády, v Tirolsku rezbárstvo, v Bavorsku pivo a mlieko, v Rusku plodiny roľníctva. Len u nás sa robí všetko naopak. U nás neberie sa ohľad na nič na iné, iba na židov. Naša krajina akoby bola len na židov odkázaná.

Nuž pozrime si: U nás bolo by zbožie, dobytok, sol, železo, doháň a víno. A čo pri týchto veciach zkusujeme? Kupectvo so zbožím majú výlučne židia, bursa je židovská, múka, mlyny parné v rukách židov. K vôli židom dovoľuje vláda, aby Rothschild z Rumunska všetko svoje žito mohol hore Dunajom do našich židovských mlynov dovážať *bez všetkého mýta*. Následkom toho naše žito si nemôžeme speňažiť. Cukrové fabriky v židovských rukách požívajú od vlády mnoho millionov odmeny ako prémium. Mäsiarstvo tiež v židovských rukách. Kupectvo s vínom podobne židia majú. A žid je len žid; čo je židové, do toho krajina nemá nič. A čo by aj nebolo v rukách židovských, pri tom zase vláda k vôli židom také strašné prekážky a porcie vymyslela, že sa ubohý kresťanský ľud nijako obživíť nemôže. Uhorský doháň je najlepší, no z milosti vlády dorábanie doháňu je u nás docela znemožnené. Jestu u nás na horných krajoch ovocia, k vôli židom ale prekazili varenie zdravého nápoja na malých kotlíkoch, a neopováži sa nikto vyučovať ľud k rozumnému pestovaniu stromov ovocných, aby snáď ľud nenaučil sa samostatne bez žida ovocie dobre speňažiť. To len žid môže: pre žida vláda hneď hotová je dať výhody pri premávkach železničných. Jestu u nás dreva v krásnych horách! no drevokupectvo majú židia, hory podobne dala vláda židom a neopováži sa vláda niečo urobiť, by z toho aj pospolitý ľud mal aký taký osob. Ba keďby ľud aj chcel sa spoločne chytiť či do kupectva, či v spolkoch pre odpredaj zbožia lebo mlieka, vajec, alebo keďby spoločne chceli predávať a kupovať víno, nuž vláda hneď všetkým spôsobom prekáža všetko, aby len židkom nepadla pečenka do prachu.

Vláda len o recepciu židov, o fabriky, o krémy a pálenice židovské sa stará, ale pre ľud volačo prospešného zaviesť nedaj Bože!

Takí hľa sú vám liberáli!

Len si zase vyvolte liberálnych ablegátov, však vás oni potom usporiadajú! Ale pôjdete do

Ameriky všetci, a pôjdu aj nešťastní potomci tých nesvedomitých judášov čo na liberála hlasovali!

Od hladu, moru a liberálnych tatárov vyslobod' nás Pane!

Edvard Sándorfi.

POLITICKÉ CHÝRY.

L'udové shromaždenie. Minulú nedeľu vydržiané ľudové shromaždenie v Szölgyén-e vydarilo sa slávnostne. Ľudu bolo dobre vyše 5000. Gróf Ferdinand *Zichy* v krásnej reči svojej podotknuť, že jeho Svätosť Pápež Lev XIII. požehnanie svoje udelil všetkým bojovníkom za práva cirkve. Prítomných táto zvesť nesmiernou radosťou preplnila. Ján *Molnár*, vyslanec ľudák s chuťou rozprával o sobeckých prechmatoch liberálov a vedel zadržat poslucháčstvo v stálej veselosti. Michal *Vaszary*, rodina to kniežaprímaša, potom Karol *Kálmán*, vyslanec ľudácky tiež pri všeobecnej pozornosti rečnili. Ako zvláštnosť nutno je nám pripomenúť, že toto shromaždenie dvaja sedliaci: bratia *Šipošovci* zariadili, ktorých gróf *Zichy* aj navštívil a pri stole jejich dobre sa cítil.

Dňa 4-ho júni budú naraz dvoje shromaždenia ľudové. Jedno v Duna-Bogdány-i, pri ktorom gróf Ferdinand *Zichy* ako predseda bude prítomný. Rečníť budú ďalej dr. Fraňo *Robitsek* o školstve kresťanskom, Jozef *Habrovsky* c. a kr. generál na odpočinku o liberálnej politike cirkevnej a Štefan *Auer* o tlači kresťanskej. — Druhé zase v Kőszegu budú vydržiavať. Predsedom je gróf Ján *Zichy*, krajinský vyslanec. Rečníť budú Fraňo *Bonicz*, redaktor, o kresťanskej tlači a o kresťanskej politike, potom dr. Fraňo *Major*, vyslanec ľudák o účinkovaní strany ľudovej na sneme.

Vyzývame priaznivcov našich, by všade zariadovali ľudové shromaždenia. To nenie so žiadnymi výdavky spojené. Len odpísať treba na ľudovú kanceláriu (VIII., József körút 35). Čo by aj cirkevní ľudia snáď nesúhlásili, to nič nevádi: shromaždenie sa preto vydará, veď ľud je s nami a na tom máme dost.

Cirkevní hodnostári za kresťanské potravné spolky. Ako známo centrálny svazok kresťanských spolkov zariadil sa znovu na základe účastinárskom. My vždy žiadali sme, aby cirkevné peniaze neukládali naši páni cirkevní do sporiteľní židovských, lež podporili s nimi nové podniky kresťanské. Teraz môžeme s radosťou sdeliť, že konečne začína sa aj z tohoto ohľadu nová doba. Najprv gróf *Majláth* biskup sedmohradský a po ňom kapitula veľkovaradínska podpísali účastin za viac tisíc zlatých. To je dobre! Keď nás Boh poslal vyučovať a pracovať za ľud, teda pomáhajme ľudu kresťanskému ako ktorý môže: bohatý s peniazmi, chudobný zase s

prácou. Len keby aj v ostatných biskupstvách sa už tiež lybali. Na čo-že čakajú? Veď nežiadame dary, ale len rozumnú zaujatost za kresfanské podniky. Teda čo majú váhať?

Inkompatibilita vyslancov. Keď volaktorý z ablegátov kšeftuje s volačím na akýkoľvek spôsob tak, že pre jeho kšeft môže mu byť vláda na osoh: takéto pády menujú sa inkompatibilita vyslancov. To značí asi toľko, že sa *nesrovnáva* kšeft ablegátov s jeho postavením ablegátskym, lebo pre svoj vládou podporovaný kšeft nemôže byť opravdovým, od vlády neodvyslým zastupiteľom okresu. Teraz predseda snemovne vyslancov dostal celý rad oznamov inkompatibility. Pod otázku padajú nasledujúci vyslanci: gr. Štefan Tisza, gr. Gejza Andrassy, gr. Koloman Náková, gr. Gejza Teleki, Kornol Ábrányi ml., Fr. Chorin, b. Elek Nopesa, Julius Rosenberg, Max Falk, A. Neményi, Šándor Országh, Károly Légrády, Jozef Vészi, Ján Molnár, L. Holló, K. Hieronymi, Béla Zámory, August Pulszky, Šándor Matlekovic, Leo Lánczy, Fraňo Heltaí, Béla Lukács, Lad. Rátkay, barón Gejza Radvánzky, dr. Armin Neumann.

Tieto oznámenia porobili — ako sa dozvedáme — najviac peštbudinski socialisti. Zaujímavé je, že oznámili aj *Jána Molnára* Iudáka. U tohoto za príčinu udali, že on ako majiteľ časopisu «Alkotmány»-u obdržal cestovnú kartu zdarma na uhorsko-štátných železničných čiarach. Poznamenáme, že bez výnimky všetky maďarské časopisy obdržaly *zákonite* také karty, ba majú ich aj slovenské časopisy *vládne*. Pre «Kresfana» ale nemali kedy takú výhodu dať.

Rakúsko. Vo Viedni sa židoliberalom nedobre vodí. Odkedy dr. Lueger stal sa mešťanostom, pomery polepšujú sa tam na vidom očí. Mešťanstvo si túto premenu dobre zná oceníť a tomu treba pripisovať to stkvelé víťazstvo, ktorého sa vo Viedni kresfanskí socialisti nad židoliberalmi dobili. Bolo treba zaplniť 42 miest výbornických do mestskej rady. Ačkoľvek židia a pajtási otroci jejích kresfanskí robili čo len mohli pred voľbou, predsa neobdržali iba štyri miesta, kdežto kresfanskí socialisti zvíťazili v 36-tých. Naše maďarské časopisy vlastenecké všetky až na výnimku jedinú «Alkotmány»-u s opovržením píšu o víťazstve kresfanských socialistov a nariekajú nad porážkou židoliberalov. Tu máte teda vytrubovaný hazafišág! Na nemca zvykly hrešiť, a predsa oplakávajú porážku nemeckých židov. To nám patrne dokazuje, že v Madarorságu niet uprimných vlasteneckých maďarských novin. A jaké noviny, také obecnstvo. Všetko väzí v otroctve židov. Žid je vlastenec, žid je maďar, ostatnie je všetko len pletka a vlastizrada.

Voľna v júžnej Afrike. Republika Oránž je už asi podmanená. Búrske vojská vytiahly ztadiaľ do Transvaalu, a z čiastky poddaly sa Angliivanom. Roberts prešiel s vojskom cez riekú Vaal a teraz napreduje proti hlavnému mestu Transvaalu: Praetorie. Ačkoľvek položenie Búrov je beznádejné, predsa ešte vždy vzdorujú poddať sa. Všeobecná mienka má za to, že kapitulovanie republiky Transvaalu na žiaden pád nemôže dlho vystať, a

tým by skončila sa táto nespravodlivá vojna s porážkou nevinných, za slobodu bojujúcich Búrov. Dokáže sa teda zase pravdivost príslovia: «Krivda za stolom, pravda zobre u dverí».

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Návrh zákona o odanení bursi už odrokovali. Ludová strana brala činnú účasť pri pojednávaní tomto. Rakovszky prihlasoval sa každý deň ku každému temer paragrafu nového zákona i podarilo sa mu viacere zmeny previesť, lebo mlúvil k veci odborne a dôvody jeho uvažovať musela i protivná stránka.

Prv než snem rozišiel sa na svätodušné prázdniny, upravil Ján Molnár na ministrapredseda interpelláciu skrzevá nasledujúci pád. V satmárskej obci Márk-u chceli obyvatelia kalvíni obdržať od obce fundus pre stavanie nového chrámu v samej blízkosti chrámu katolíckého. Obecný výbor ich s prosbou odstránil, ale appellovali na stolicu, a výbor stoličný zrušil výrok obecného predstavenstva. Na to zase obec appellovala na ministra, a tento ale zrušil výrok stoličný. Toto sa opakovalo dva razy. Konečne okresný slúžny Domahidy na vzdory ministra poslal do Mérku 24 žandárov a dal stavať chrám na otáznom priestore.

Ján Molnár teda pýta sa ministra zdáľíž má známost o tomto páde, a jestli má, jako vysvetlí toto neslýchané vzdorovanie slúžného? Dalej či hotový je príkladne potrestať také protizákonné svedectvo?

Skutočne zvedaví sme vedieť, čo ministerpredseda v tejto veci urobí.

Dňa 28. mája interpelloval Iudák Ján *Molnár* ministrov pravosúdia a výučby o udalosti takej, ktorá musí každého čestného kresfana čo najviac rozhoršiť. V novej peštbudinskej univerzite (všeučelište) je na stenách 8 cimeroz uhorských z korunou a so sv. krížom. Cimery sú shotovevé z gipsu. Stalo sa, že akýsi zúrivec, nepriateľ sv. križa poodrážal z korun znak sv. križa z cimeroz a na miesto križa namaloval znak židov šestorožnú hviezdu takzvanú Mogen Doved, akú kdekoľvek vidieť na židovských synagogách. Sme zvedaví, jakú odpoveď dajú teraz páni ministri. Židia si u nás veru primného dovolujú, ale boli by aj nesmierne hovädá, keby si nedovolovali. Veď sú vo výnimečnom stave; im ani len vlások zohnúť sa tu nemôže. Ablegátov je na sneme ako hromov, a krome Iudákov všetci držia hubu ešte aj v pádoch takýchto. Povešajte si páni vlastenci židovské otčenáše na čelá a putujte všetci do Hastrdámu ale čím skôr. A vy voličia, keď budú voľby lúchajte zase hnusné pálenké, a pošlite si na seba židovských tyranov-otrokov do snemu.

Na Chlieb sv. Antona poslali:

Katarina Kaszla, Dolný-Kastier 1 korunu: Jozef Bátora zo Dvorca.

Úpenlivá prosba k láskavým čitateľom Krešt'ana.

Na krátko bolo už sdeleno v tomto časopise, jak hrozné nešťastie zastihlo obec Bielypotok (oravská st.) dňa 29. apríla. V nedeľu po poludni, keď sa ľud k službám Božím už shromaždil, vypukol oheň v jednej stodole, odkiaľ silným vietrom hnaný v krátkom čase na celú obec sa rozšíril a nemilosrdne hltal dom za domom. Keď pustošiaci živel na večer svoju zkažonosnú prácu dokončil a hustý dym, pred ktorým horiacu obec ani vidieť nebolo, sa rozišiel, hrozné divadlo predstavovalo sa očiam človeka: kde predtým úhladná dedinka stála, tam sa objavil jeden veľký cintorín, a na ňom sľa pomníky vyčnievajúce, očadené komíny a kozuby. *Ani chrám Boží, väžu, farské bývanie a školu neušetril oheň, i tie žiadal za obeť svojej nenasýtnej pažravosti.*

Zúfalý bôľ, všeobecný zármutok, nevysloviteľná bieda a nedostatok staly sa podielom úbohej obce, ktorá teraz už tretí krát, a to docela vyhorela. — Keď podobné nešťastie len jednotlivých v obci zastihne, jejich osud je síce smutný, ale predsa nie tak fažký, lebo naleznú utulok u suseda, priateľa, ktorý ich pod strechu prijme a najpotrebnejším zaratuje; ale keď celá obec zhorí, kde sa ten úbohý pohorelec so svojimi deťmi, statkom podieť má? Pod holým nebom musí mrznúť a moknúť.

V tej nádeji, že to mimoriadne nešťastie, ktoré z dopuštenia Božieho mojich úbohých veriacich zastihlo, sústrast a polutovanie vzbudí v citlivých srdciach kresťanských, s tou dôveryplnou prosbou obraciam sa k láskavým čitateľom «Krešt'ana», by k ulaveniu veľkej biedy a nedostatku svojich ťažko navštvivených spolubratov svojimi milodarmi prispievajú. Hojná odplata v nebesiach, vďačná modlitba podporených bude odmenou každého haliara na ten cieľ obetovaného. Každý, i najmenší milodar pre úbohých pohorelcov vďačne prijme a kvitovať bude farský úrad v Bielompotoku (Árva m.).

Andrej Doránszky, farár.

Vyzvanie.

Aj cestou novín vyzývame našich ct. priaznivcov, by sa dali do zariadovania ľudových shromaždení na všetkých stranách. Utešené jarnie počasie je najprimeranejšie ku vydržiavaniu ta-

kýchto shromaždení. Ľudová strana považuje si za jednu z najväznejších úloh, aby z mesta na mesto, z dediny na dedinu poprechodila krajinu a vznešené zásady svoje bezprostredne s ľudom obznámila, by ich samému ľudu slovom vysvetlovala, aby ľud sám videl, očul, posúdil a rozhodoval o svojej strane, ktorá pre záujmy jeho žije, pracuje, bojuje a nesie zástavu z víťazstva na víťazstvo. Doposiaľ na stá a stá shromaždení vydržiavala ľudová strana, tisíce a tisíce národa slyšali pri takých príležitostiach vodcov a vyslancov ľudovej strany. Pri shromaždeniach tých vždy neopísateľnou oduševnenosťou preplnil sa ľud, a rozplamenil ku veľkým rozhodnutiam; skutočne shromaždenia sú najveľkolepejším rozširovateľom šľachetného programu strany ľudovej.

Nech sa obrátia teda všetci, ktorí vo svojej obci alebo svojom okrese takéto shromaždenie si žiadajú, na dolupisanu ústrednú pisáreň. Ďalšie starosti o sriadenia sa týkajúce berie ústrednia pisáreň na seba. Nech sa nikto neobáva volajákých výdavkov alebo iných starostí, ktoré s usporiadaním shromaždenia su spojené. Sriadenie ľudového shromaždenia nestojí ani žiadných peňazí ani žiadného chodenia. Mnoho príkladov jesto na to, že jednoduchí dedinskí ľudia usporiadali shromaždenie, a predsa tou najväčšou skvelosťou a zdarom skončilo sa všetko.

*Ústredná kraj. kancelária strany ľudovej
v Budapešti, VIII., József-körút 35.*

Pút' do Levoče.

Príležitosťou 800-ročnej pamiatky zjavenia sa Matky Božej na levočskej Hore aj v tomto svätom roku pút' chcem zariadiť. Horliví košickí veriaci jednu zlatú a drahokamy ozdobenú korunu levočskej Panne Marii obetujú, s ktorou Ona 2-ho júla skrz nášho osv. pána biskupa korunovaná bude. Kto sa chce na tejto púti súčasťníť, nech sa u mňa do 15-ho júna prihlási. Cesta do Iglova sa osobným vlakom prekoná, ktorý sa z Vrútok 30-ho júna o 4-tej ráno pohne. Medzi Žilinou a Popradom vymenená karta (na ktorejkoľvek stanici) aj ku zpiatočnému cestovaniu platná bude, s ktorou sa pri kasse v Iglave aj skrz mňa vystavené osvedčenie preukázať musí, ktoré ja každému na patričnú faru pred časom odošlem. Cieľ a poriadok púte, ktorý na spôsob programu vytlačený bude, len v Mikuláši a Poprade rozdám. II. trieda z Mikuláša stojí 2 zl. (4 kor.), III. trieda ale 1 zl. 25 kr. (2 kor. 50 hal.). Lepšieho stavu a rodu pútnici v pohodlných kvartieloch po dvaja neb traja, ostatní ale v školách a v kláštore umiestnení budú. V Haborke, (Orava) p. p. Zuberec, 20. mája 1900. *Ján Hattyár, farár a vodca púte.*

Niečo o antisemitizme.

(Dokončenie.)

Zdalo sa, že následkom búrlivých a revolucionárnych časov posledného storočia sa porúcha hradza zdvihnutá medzi semitami a inými národami európskymi, že sa slúči obojím živlom a že sa židia pričinia v spoločnú súčinnosť s inými národami; ale antisemiti zostali aj naďalej v predošlom prúde. A jestli pred tým na svojej osobe nejaké krivdy utrpeli, tie už veru do posavád kapitálne prinavrátili. Zvláštna ale je vec, že v Ríme jako povedajú nepriatelia «v tej duchovnej porobe» sa nemohli zakoreniť, ktoré mesto všakovej ich slobode by ináč veľmi lichotilo. Hlavná príčina nezdarných úspechov tak pri židoch jako kresťanoch je mravná zkaza. Ostatné ale, jako slabosť fyzická a jeden staletý zvyk, odlúčenosť sú spolu príčinami, ktoré všetkie završuje mravný úpadok židovstva a spolu zkazenosť kresťanstva. Tuná sa splňuje príslovie: zkaza z Teba Israeli, a poľahuje sa viac menej na oba živle, semitov teda a antisemitov.

Nutno je ale posvietiť na vyššpomenuté veci a vidieť ich v svetlejšom obrázku. Povedané bolo, že ožobráčený všade inde hľadá chybu, len nie u seba samého. Nasledovne, jestli svoj majetok nechal u žida a tak mu na krky stúpil, krivým pozerá okom na žida a je hotovým antisemitom. Ale povedzme, že zase prišiel k dačomu. Vtedy už zabudne svoju rozzlobenosť, zase sa len skamaráti so židom a je už po jeho antisemitizme. Nuž či je teda takový antisemitizmus nie nekludný, nie nedôsledný? Nuž v čom že teda väzí — budeš sa pýtať — ten antisemitizmus? Vo všetkom v tom, skrže čo prekaziš nadvládu žida nad sebou, v čom jestli viacerí — povedzme jedna dedina — dôsledne vytrvajú, cieľa dojdú.

Pravý antisemitizmus teda nemôže cieľa dôjsť, jestli sa on len v jednotlivcoch objaví a nemá prevahy. Skrže čo ale dosiaheš to, že sa budeš hoden volať pravým antisemitom? Toto chcem tebe slovenský ľude podotknúť a pozornosť tvoju na toto vyzvať.

Tak sa vyslovujú o tebe, zvlášte tí, ktorí ňa nenávidia, že za prekliatú žranicu hotový si všetko tvoje obeťovať. No z toho — žiaľ Bohu — ak len menšiu čiastku dovolím. Je v tom, žiaľ Bohu jako povedám niečo aj pravdy, len že z jedného alebo druhého pádu nemožno ešte utvoriť všeobecnú regulu. Slyš, poviem ti jednu prípadnosť. Znáam jednu dedinu, ktorá sa nadovšetko chvalitebne chová oproti židom, to jest proti židom. Stalo sa, že aj do tej dediny zablúdl žid. Osalašil sa a prevzal krémárenie, a v pevnom povedomí, že sa mu už podarilo, že už došiel cieľa, začal vydychovať s trápnej cesty (hádam sa práve zrekol handrárenia). Občania to dovolili vzdor svojmu protivnému presvedčeniu, aby sa ich prefikáný plán tým pádľešie splnil. Sišli sa teda jako obyčajne na našich krajoch chlapi, aby si večer porozprávali. Sišli sa pekným počtom, čomu sa žid ešte celkom nezkúsený veľmi radoval, v mysli svojej prechováajúc bohatú žatvu. Každý si priniesol svoju kratučkú fajku aj doháňu v mechúrku, ktoré ponapchávajúc, žid poslužil

aj so sirkami. Fajčili jako Turci a pluli o závod, žid ale úžasne pozeral ňazko a túžobne očakávajúc, že sa jeden po druhom dvíhať budú pre deciky. Lež jako sa zdesil, keď každý vykúrivše a na mieste vyklepavše svoju fajku, strčil ju do vrečka a ešte odpluvnúc, odobral sa na odpočinok. Mal že žid roboty na ráno so zametaním! Vystrojil krému aj na druhý večer, v ktorý sa zase opakovalo predošlé. Tak hľa žid uznajúc, že tuná pomeškania nemá, po týždni sa strojil k odjazdu, a žeby veľkej potupe vyhnul, mienil sa s nešťastnou obcou (preňho) počas noci rozlúčiť. Len že to zporovali aj prefikáni občania, preto žeby ho ešte ráz mohli uctiť, prichystali mu tak zvanú «mačiacu hudbu», s ktorou ho až na dedinský chotár «slávne» odpravili. A v tom sú občania aj doposavád doslední na tolko, že ani najnovšie je nie vstave sa tam osalašif žid.

No hľa slovenský ľude to sú ti takzvaní «antisemiti». A čo ich to koštuje? Však nič? A keď to môže učiniť jedna slovenská obec, prečo by nemohla aj druhá? Je pravda, že kde je ľud už tak rečeno vo vrečku svojho krémára, takový figel vyvieť je nie vstave. Nuž ale tu je ešte tiež nie všetko ztratené. Nech sa predsa odtrhne od žida aspoň s pálenkou, nech oplače svoju predošlú vinu. Nech začne zplácať žida a toho, aby mu žid ešte aj jednu babku napísal na dvere rekeštiša, nech sa chráni tak, jako hriechu po pravom pokání.

Sú to nanajvyš zlé obyčaje niektorých ľahkomyselných, keď ide do krémy, dovedie so sebou aj chlapca menšieho, abo už aj štrnásť ročného šuhaja. Tam si vezme 2—3 deci, alebo pol litra pálenky, toho pekelného nápoja a najdúť tam švagra, lebo kmotra spolu to pekne prevrátia; pri tom sa dostane aj malému, mladučkému, čo v takom páde obyčajne vďačný švagor, kmotor zvyknul jako povinnosť splniť. Jestli je už väčší taký šuhaj a už viac kráf bol v takej spoločnosti, celkom po chlappský si polkne, ba hádam aj do dňa vyprázdni. Potom si utrie ústa, vytiahne svojmu strýkovi fajku z kešene a ňa cukrik založí si. Na to mu nepovie otec nič, tým menej strýk a či svák.

Tak hľa niektorí bez svedomia ešte v nedorástenom zabíjajú svojou vlastnou vinou útlejší cit. Rozíšť sa obyčajne tak rozidu — jak len ešte v peknom poriadku to dobre — že ten, ktorý rozkázal, mihne očima na žida, ktorý tomu celkom porozumie a zase k predošlej reľazy pričini ohnivka. No a ty človeče keď nevedieš — čo je riadne — dennika, pri tvojej všetkej práci budeš vedieť v hlave držať tú ohromnú rebrinu a jej ročité úroky, keď nesplácaš? Žid ten ti zaiste o porátaní sa (compute) ani len zmienky neučiní, zvlášte jestli si zámožnejší. On svoje dobre ráta aj s úrokami nie práve tak nepatrnými, ty ale chodíš denne darmo (tak sa ti zdá), jako by ňa to nič nestálo. Tak sa mnohokrát stáva, že sa len vtedy octneš, keď žid — vidiac že už má vrabca v kľietke — požiadáva summu úplnu a ani len oddychnúť nedovolí. Čo taký vyplatif nenie vstave, žid čahá po majetku. Znáam mnoho takých pádov, preto zo zkušenosťi môžem tvrdiť, že sa to častokrát stáva.

Drahý lude slovenský! ver mne, žeby som si zo srdca žiadal tvôj blahobyť, s uradovaným srdcom by som pozeral tvoje vyšvihnutie. Len že to urobiť nie sú v stave mnohí zámožní v každom ohľade za teba, tým menej ja úbohy. K tomu prvý pohyb musí vyjsť zo samého teba, iný dobrého srdca len práve jak by ti pomohol. Povšimni si predošle uvedených vecí, rozváž si dobre celú vec.

Ešte jedna vec, sťa ohromná skala sa faží na moje útroby.

Pálenka, tá nešťastná žranica mnohých neprijemností, mnohých nerestí plemenná matka. Okrem toho, že sa zaplatí priemerne najdrahšie medzi nápojmi, stvára nie tak zriedkavo kelčiky neznesiteľné. Tá stvára mnohé bitky a kadejaké škody, ktorých pokračovanie je súd. Veľká je to chyba milý lude, ktorú ti neviem odpustiť. Ty si brat proti bratovi, krvný proti krvnému, najímáš pravotára zase len žida, lebo je to stav najviac židom súci a preto im je aj obľúbený. Žid pravotár, najprv vyňučá jako sa máš, či bude mať koho dojsť a dľa toho fahá právo, teba považujúc jako dobre dojnú kravičku. Nuž ale, čože má iného robiť, keď sa mu dobrovolne medzi pazúry tisneš, sfaby núkaš? Buď aj v tom ohľade antisemitom, tojest tak sa chovaj, aby si na tvoju škodu nepodoprel pravotára, zvlášte žida. Hľa tam máš duchovného, tam máš rychtára obce; prečo nezakončíš tvoje právo tam, kde fa nič nestojí, kde ani sám sebe, ani tvojmu bližnému, spolubratovi neuškodíš?

Vzmuž sa teda, pozdvihni sa slovenský lude. Čo by si mal daromne premrhať či už pitím, abo pravotením, predplať si radšej dľa vôle na «Krešťana» alebo «Ludové Noviny» a či už na «Katolícke Noviny» a stroj večierky v kruhu rodinnom; tak oblažíš sám seba i tvoju rodinu; vyhneš mnohým neprijemnostiam, s ktorými by si sa ináč potkal.

Od spomenutých vecí, jako od morovej rany by som fa rád videl zachovaného. Boh ti pomáhaj slovenský lude v dobrom predsavzatí. *Vojtech.*

Pokrokári a zpiatočníci.

(Dokončenie).

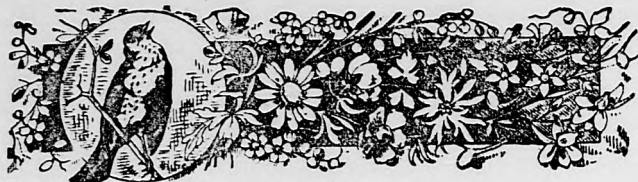
A jakú odpoveď dávajú žido-zednárski liberálno-tatárski, atheistickí, nevereckí, neznabožskí matadóri? Nuž práve takú, jako tí v tom bahne tonúci, hynúci: «Nikoli, vrátiť sa nesmieme, to by bolo zpiatočnictvo a my zpiatočníkmi nikdy nebudeme». A ani to ich nelaká, keď vidia, bude-li ľudstvo do bahna žido-zednárskeho atheistického liberalismu zabrádať ešte ďalej, že to bude stáť existenciu a životy i oných žido-zednárskeho, liberálno-tatárskych atheistických matadórov; oni slepe ženú ľudstvo a seba do zkazy a čo najpodivnejšieho pri tom jest, že pri tejto patrnejšej slepote majú sa za non plus ultra osvietených a pokrokárov, nás ale krešťanov katolíkov ktorí nechceme za nimi ísť, vyhlasujú za tmárov a zpiatočníkov.

A tu týmto židovsko-zednárskeho liberálno-tatárskym

matadórom pravím: Prevrátili ste význam slov, riekajúce svetlu tma a tme svetlo, pokroku zpiatočnictvo a zpiatočnictvu pokrok, a preto my krešťania-katolíci súce stúpenčí pravého pokroku, ktorý z Boha vychádza a k Bohu zase vedie, a chodiac vo svetle pravej sv. viery našej, nedbáme my na to, sme-li za to v očiach vašich tmári a zpiatočníci, my takito tmári a zpiatočníci s pomocou milosti Božej chceme zostať a zostaneme až do posledného dýchnutia nášho. Ano my chceme, aby sa išlo k Bohu nazpäť, aby sa vrátilo k praktickému plneniu Jeho sv. vôle a chceme to tým usilovnejšie, poneváž sme o tom presvedčení, že z toho hrozného bahna a z tej morálnej i materiálnej mizérie, z tých terajších sociálnych zápletkov do ktorých atheistický žido-zednárskeho liberalismus ľudskú spoločnosť zavliekol, nevedie iná cesta, lež cesta návratu k Bohu. Ano, Boh treba je spoločnosti ľudskej, bez Boha bude vždy hlbšie a hlbšie zabrádať do bahna morálnej i materiálnej mizérie až konečne v nej i duševne i telesne zahynie, bez Boha bude ľudská spoločnosť vždy biedna a rozervaná a len s Ním a v ňom blažená. Preto taký veľký vedator novoveku Pasteur určil si za svoj náhrobný nápis nasledujúce všetkého povšimnutia hodné slová: Šťastlivý ten, ktorý Boha v sebe nosí a jemu slúži, tomuto ideálu krásy, ideálu umenia, ideálu vedy, ideálu vlasti, ideálu čnosti evangelických. Vedel zaiste a presvedčený bol o starej pravde, ktorú Duch sv. v žalmoch prohlásil: «nebude-li Hospodin staváť dom, márne pracujú, ktorí ho stavajú», a nebude-li Boh a jeho sv. vôle základom celého nášho spoločenského i súkromného života, že každá iná stavba je stavbou na piesku, ktorá sa zrúti a pad jej že bude veľký (Viď časové úvahy, ročník II. č. 11—12. pag. 179., v Hradei Kráľové 1898.).

Z toho všetkého môžeme snadno posúdiť a poznať, kto je tmár a zpiatočník, zdáliš my krešťania katolíci, ktorí po pravej ceste kráčame, či žido-zednárskeho liberálno-tatárski, neznabožskí matadóri z tej bahnistej cesty, na ktorú ich sám satanáš zaviedol a po nej ich vedie, a na pravú cestu, ktorá k Bohu vedie že by sa navrátili, o tom ani počuť nechcejú. Nie, volajú oni, my sa za žiadnú cenu nevrátime, keď by nás to i život náš stálo. I idú ďalej do bahna, vždy hlbšie a hlbšie do neho viaznu, až konečne v ňom utonú, biedno zahynú. My však neposlúchajme židovsko-zednárskeho, liberálno-tatárskych, nevereckých, neznabožských matadórov, pokrokárov, nedajme sa od nich zviest na atheistickú bahnistú cestu, ktorá vedie i do morálnej biedy, zkazy, záhuby a konečne do večného zahynutia. Nech si nám tam jako chcú nadávajú do tmárov do zpiatočníkov, nedbajme na to, ale jako stupenci pravého pokroku, ktorý od Boha vychádza a k Bohu zas vedie, kráčajme sme, neohrozene po tej ceste, ktorú nám Ježiš Kristus ukazuje, po ktorej nás jeho svätá cirkev katolícka vedie, ktorá nás vedie i k časnému i večnému šťastiu a blahoslavenstvu. Naším najvznešenejším ideálom budiž Pán a Boh náš Ježiš Kristus a najsv. milá Matka Jeho bl. Panna Maria.

Ondrej Rojko, vyslúžilý farár.

BESEDNICA.

Kniha.

Keď ma v svete všetko trápi,
Dobrá vôľa sa mi tratí,
Zlá chvíľa sa začína:
Vtedy znechutený sadnem
A po tebe rukou čiahnem
Kniha moja uprimná!

A keď v teba pohrúžený
Pozornosťou naprúžený
Reči tvoje počúvam:
Tu sa obloha mojeho
Života nadsmyselného
Jasní, jak si žiadam sám.

Ty mi pravdu čistú zjavíš,
Nič neskrývaš, nič netajíš,
Tebe možno veriť už
Moja verná priateľkyňa,
Vied a umenia svatyňa,
Sladké sidlo božských múz.

Čo má pracovník duševný
Láskou k ľudstvu rozhorlený
V srdci najsvätejšieho:
To vylieva v prúdoch valných
Do priečinkov tvojích vzácných
Z citu najvrúcejšieho.

Tak pomáľ sa spriatelím
V tichosti so svetom celým
Shodiac mrzkosti járho;
A čo inde v každom čase
Nenašiel bych za peniaze:
To mám od teba darmo.

Lenže kniha není knihou
Každá veru osožlivou
Pre myseľ a srdce tiež:
Bo v mnohej mieste potravý
Pre dušu svoju jed zdravý,
Milý synu, nalezneš.

K.

Soslaním Ducha sv. vyznačený a posvätený jazik človeka.

Duch sv. tretia osoba Božia v podobe ohnivých jazikov sa zjavil a zostúpil na apoštolov, a na tých, ktorí v dvorane svätého večeradla v Jeruzaleme shromažden

boli, aby im medzi inými mimoriadnymi nebeskými dary dal aj dar mluviť v rozličných rečiach.

Dokiaľ Iudia Bohu vernými zostali, všetci len jednou spoločnou rečou mlúvili; ľudské pokolenie bolo len jedna familia. Akonáhle sa Iudia od Boha odtrhli, do bludu a do hriechu uväzli a padli, stratili jednotu reči a jazika. To sa stalo pri stavaní väže babylonskej, za trest a pokutu ich pýchy a ich poronenia sa do zemských vecí dopustil Boh, by rozličné reči povstali, a tak prinútil Iudí — keď sa nijak nemôhli dorozumeť — aby od márnej stavby odstúpili, aby sa jeden od druhého oddelili.

Ako vôbec hriech a pýcha všade narobily len zmatkov a ťažkostí medzi ľuďmi a v prírode, tak hriech márnej pýchy spravil zmätok aj medzi ľudskými jazikmi. «V Bábeli rozdelil Satan, duch pýchy, otec nespôrnosti jednu jedinú pôvodnú reč pokolenia ľudského! Vo dvorane zázrakov Ducha sv. napravil zase Duch sv. jednotu reči» — poznamenáva sv. Augustin.

Apoštolov jednou rečou galilejskou mluviacich všetky národy rozmanitých jazikov rozumely; s tým Duch sv. dal vedieť, že všetci Iudia povolani sú kroz vieru a lásku tak, ako jednou rečou ku utvoreniu jednej familie.

Reči sú teda riadením Božím za trest na svet uvedené, a dľa reči delia sa národy jeden od druhého. Národy tieto majú z vôle Božej naturálne právo aj jestvovať, dľa svojich jazikov, rečou svojou aj vyprávať, to je teda vôľa Božia! Aká to nemúdrost a útok proti vôli Božej a právu naturálnemu jeden národ pre jeho reč nenávidieť, prenasledovať, utláčať, ním zapovrhať, posmech z jeho reči robiť! Aj Slovákovi a Slavianom vy-sortirovali ich reč pod väžou babylonskou, aj on dostal právo jestvovania a užívania svojej reči keď vyšiel z babieho-lóna, z «Baby-lona», a Slovák je konservatívny národ, pridržia sa svojej reči. — Angličan, Francúz, Talián, Španielčan, Portugalčan, Rumún a Valach tí neboli pri babylonskej väži, týchto reč zfušovali Rimani násilienstvom, keď z indo-germanov, ktorí boli pod väžou babylonskou pretvorili horespomenuté nárečia: «miksed pikles», pomiešané to reči teutonov, Germanov, Gothov a aj Slavianov, ku pr. Rumunov s rečou latínskou a spravili z nich reč «volapük», ktorá reč nikdy nebola v Babilone. Nechajme to ale tak, to patrí do fachu filologov, to j. jazikozpítcov.

Nástroj reči je jazik, on je medzitok dorozumenia sa s naším spoločlovekom; jazik patrí medzi tie najšľachetnejšie údy nášieho tela. Pomocou jazyka sme vstave v našej duši splodené tajné myšlienky, city nášieho srdca a žiaľ, i zármutok tak ako aj radosť duši našej na svetlo vyvieš a sdeliť našim bližným. On dáva vývod o všetkom, čokoľvek sa v útrobach nášieho srdca robí. S jazikom sa rozširujú umenia vedy, **ale aj sv. Evanjelium, kráľovstvo Božie na zemi.**

Jazik je špehún všade srdca, je kľúč ku srdcu. Keď chceme poznať nevinnosť, alebo vinu srdca a duše, len treba pozrieť na jazik a reči jeho, «aký jazik, tak je aj duša usporiadaná», hovorí sv. Ambroz — «v reči poznaf múdrosť», hovorí Duch sv. v sv. písme.

Duch sv. vyznačil a posvätil jazik človeka, keď on v podobe jazika zostúpil na Apoštolov a rozviazal ich jaziky ku ohlasovaniu a rozširovaniu učenia Pána Ježiša a kráľovstva Jeho na zemi. Posvätil naše jaziky a pripravil ohňom lásky, by sme najsvätejšie telo a krv Spasiteľa pri prijímaní sv. hostie hodne požívali. Otec nebeský vyznačil nás, že našu dušu stvoril na svoj Boží obraz a podobizeň. Ježiš Kristus zase nás tým poctil a vyznačil, že naše ľudské telo a dušu spojil so svojim Božstvom, a Duch sv. zase nás vyznačil, posvätil, usporiadal, že v podobe ohnivých jazikov zostúpil na ľudí. Uvažoval si sebe kedy túto tvoju dôstojnosť, hodnosť a lásku proti tebe zo stránky najsvätejšej Trojice? Akože držiš v úcte tvoj jazik uctený a posvätený Duchom svätým.

Pravda, jazik je malý úd, ale človek ani jeden úd tolko a tak často nenadužíva ako jazik, tak, že by mnohokrát pre človeka veľké dobrodenie bolo, keď by on nemým bol. Tolké pustošenia, tolku škodu, tolko zlého človek ani s jedným údom nepostvára, ako s tým malým ohybkým ostrým špicatým jazičkom! Už sám Stvoriteľ človekovi dal dve oči, dve ruky a dve nohy, ale len jeden jazik, aj tento ohradil a oparkoval duplovanou so zubami a s pernama, by sa človek rozpamätal, prečo chce mať Spasiteľ jazik taktó zašiancovaný a zubami strážený, aby si ho vždy na úzde vedel držať a by mu nedal robiť to, čo on chce; aby on s pekelnými jedovatými slinami nestriekal okolo seba, či už na Boha, lebo na bližného.

Čo-že fa mnohorázy vyženie von z domu a utekáš ako pred jedovitým hadom «vyperou» a bežíš do krčmy nazlobený? Špicatý ako špikadlo a ostrý ako britva jazik tvojjej ženy!

Citlivého človeka viac raní jazik so zlými zartými s posmeškami, nežli trnie; a mnohokrát by si radšie zniesol tupý pohľavok, alebo keď by ti do tváry napľul, nežli také špicaté posmešné slová zlostného jedovitého jazika, ktorý je vstave so svojim štuchaním, pichaním a ranením človeka skoro do náručia smrti vohnať!

Pred diabolským jazikom, ktorý keď ako s hnojnými vidlami počne všetku špinu, kaľ a hnoj zo srdca a z čiernej duše vyhadzovať, všetko uteká a beží preč, aby pekelnému jedu a ohňu ustúpil sa môhlo. Na nestydaté reči jazika počne hneď omdlievať svätá stydlivosť a nevinnosť; nevinné deti, cudné ženy a stydlivé panny utekajú pred týmto ohňom pekelným jazika. Statočnosť, čisté srdce sa prehrozi pred takou potvorou z pekla dolezenou. Dvojeho, lstivého jazyka každý sa bojí, každý ho opovrhne; luhárskemu jaziku nikto neverí, bárs by aj pravdu mluvil. Utrhačný, pomluvačný jazyk sa každému oškľiví. Od bohoruhača všetko uteká, ako od besného psa.

Svätosť kresťana musí byť spolu aj svätosťou jazika v rečiach jeho. Kto nevie krotiť svoj jazik o tom hovorí sv. Jakub toto: «Keď si kto myslí, že je bohobojný a jazik svoj na úzde nedrží, ale srdce svoje klame, toho náboženstvo je márne». A ďalej hovorí: «Jazik medzi našimi údami je toho spôsobu, že on celé telo poškvŕni». Poškvŕni teda celého človeka, jeho myšlienky, jeho účinky a náklonnosti! — «Jazik zjaví srdce človeka» hovorí sv.

Ambroz. A kto zle hovorí, ten dá na javo náklonnosť srdca svojého: «Z plnosti srdca vyprávajú ústa», hovorí Spasiteľ.

Ty si kresťan katolík, jazik tvoj je posvätený Duchom sv. a s týmto jazikom máš jednú cez celú večnosť chváliť, velebiť, oslavovať Boha! Akože obraciáš, ako užívaš, ako sebe vážiš tvoj jazik? Koľko rázy si prehodil desatero Božie prikázanie s týmto tvojim jazikom? Koľko rázy si prebodnul dušu tvoju, dušu, dobré meno tvojho bližného s ním? Koľké duše si s jeho jedom otravil a zničil? Koľkú špinu a výkaľ s ním okolo seba nastriekal? Koľké slzy, koľké vzdychy s ním u iných vytlačil? Malý úd, a tolka škoda, tolke pustošenie! Uvažuj sebe dobre záležitosti tvojho jazika!

«Bože, ktorý si duševného dňa srdcia veriacích osvietením Ducha svätého vyučil, daj nám v tomže Duchu pravé veci smýšľať a z jeho potešenia vždycky sa radovať.»

Lujz Cvajfus,

z Longs-Champsu vo Francúzsku.

Pút' do Paray le monial-u a do Lourdu

povedie v mesiaci auguste a do Jeruzalema v oktobri Demeter Gedeon, farár v Budapešti II. okres. Bližšie správy podá horespomenutý pán farár.

Do Lourdesu III. trieda 100 zl.

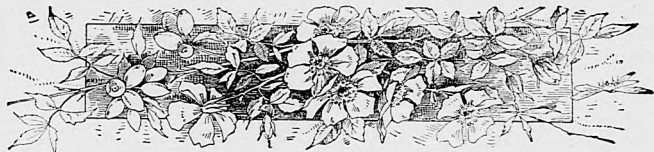
« II. « 180 «

« I. « 240 «

Do Jeruzalema III. trieda 142 zl.

« II. « 290 «

« I. « 350 «

CHÝRNIK.

Odsúdený na smrť. Porotný súd v Szathmáre odsúdil na smrť zemepána Bélu Papp a jeho juhása Žoldiča. Zoltána Papp, brata Bélovho odsúdili na 8-ročný žalár. Príčinu zadalo takému posúdeniu to, že Béla Papp dal zastreliť vlastného vnuka svojho Eleméra Papp, aby môhol zdediť majetok tohoto. Vraždu previedol juhás Žoldič za slúbených mu 2000 zl. Zoltán Papp ale pomáhal čo najlepšie, aby sa vražda podarila. Juhás Žoldič za dlhý čas váhal, konečne však pán jeho hrozil mu smrťou, jestli žiadosť jeho nevyplní. Po odsúdení pýtal sa sudca odsúdených, či žiadajú zadať prosbu o omilostenie. Béla Papp odpovedal že: «nie», na čo Žoldič chytré: «ja ale áno». No Papp predsa podpísal prosbopis na kráľa. V žalári nechce nič jest i hovorí, že radšie zomrie hladom, alebo si roztrieska lebku na múre nežli by sa mal dať poviesť.

Púť do Ríma. Obdržali sme nasledovnú správu: V druhej polovici mesiaca augusta usporiada sa zase púť do Ríma zo strán hornouhorských. Cestovné trovy budú na III. triede z Budapešte do Ríma i nazad 25 zl. Za hospodu a stravu platíť bude sa na 5 dní 10 zl. Toto je najvyššie rátaná cena. Čím viacerí hlásiť sa budú, tým menšie budú trovy. Možno že 1000 Iudí dostane hospodu a zaopatrenie zdarma. V tomto ohľade už i porobili sa potrebné zakročenia. Prednosť budú mať pri hospode tí, ktorí sa prv hlásiť. Za týždeň za dva uverejníme dopodrobna program púťu. — My z našej stránky poznamenáme: 1. Jestli len možno je, púť nie v auguste, vo veľkých horúčostiach poriadat, ale v septembri lebo bárs v oktobri. 2. Predbežne porobiť všetky poriadky, aby národ nebol na seba ponechaný, jako to bolo pri prvšom púťe. 3. Ani z ďaleka nesmie sa nič takého robiť, že by dakto do podozrenia upadol pre kšeftovanie s púťom. 4. Keď raz tieto podmienky zadržané budú, nech sa pohne celé Hornouhorsko na ten púť, veď treba je nám Boha prosit by sa ráčil smilovať nad trúdným osúdom Iudu našieho.

Vstal z mrtvých. «Friss Ujság» piše, že vo Veľkom Varadíne istý Alexander Verebi stolársky majster fažko onezdravel, preto dali ho do stoličnej nemocnice biharskej. Nedávno ponosoval sa starý, že cíti svoju posledniu hodinku, preto žiadal aby ho domov zaviezli. Ako ho dolu schodmi viedli, začal chrčať a o chvíľu ostal bez seba. Vzali ho do jednej izby, ale starý sa viac nezkriesil; bol mrtvý. Mrtvolu odpratali do komôrky mrtvôl a vystreli dľa obyčaje, príbudzným ale oznámili, že starý umrel. Rodina porobila prípravu ku pohrabu, potom všetci šli do nemocnice. Tu im povedali, že stolár už viac hodín mrtvý leží v komôrke. Poberali sa teda ta, ale keď otvorili dvere, na ruch dverí prebudil sa zdánlive mrtvý, zdvihal sa na nesmierny lak rodiny a prekvapeno treštil na prítomných. Až o dobrú chvíľu pochopili prítomní čo sa stalo, že starý bol len zdánlive mrtvý. Vzali ho zase pod opateru, a jako pišu, jesto základná nádej, že sa starý docela zotaví.

Povodeň. V nedeľu, 27-ho mája zastihla Terchovú hrozná búrka, čili vlastne vo vrchoch stalo sa pretrhnutie oblakov, následkom čoho tak veľká voda naraz z bieleho potoka a Vrátnej prišla, že neni pamätníka, aby kedy na Terchovej tak veľké vody byly bývaly. Dva mosty a jeden celkom nový len v sobotu dohotovený a všetky lavky preč vzala; voda do dvorov, záhrad ano aj do izieb sa vodrala, jeden kôň sa zatopil a jednému chudobnému terchovcovi aj humienko odvliekla. Role pri brehoch celkom voda zaplavila a drevom zanesla. Škody v chotáre mnoho narobenej, aj pstruhy utrpely, lebo ich voda na pažite pozanášala a chlapcom pri chytaní pri všetkej škode aj radosť spôsobila.

Vp. Andrej Rojko, farár na odpočinku nám už niekoľko rázy písal, že pri jeho vysokom veku (do 80 rokov) cíti nadchádzajúce oslabenie telesných síl. Vždy nám slzy vyhrkli, keď túto smutnú zprávu sme dostali. Veď je on priateľom Iudu ducha hrdínského a vytrvanlivý

bojovník, spolupracovník «Kreštana». Teraz nám sdeľujú: že na ľud ani pri svojich neduhoch nezabúda, ale ide napísať «Otcovský hlas ku svojmu Iudu», ktoré dielo v osobitnom vydání vínde z tlače. Cena sošitu bude len 6 hal. Kto z ct. čitateľov «Kreštana» chcel by tento vážny hlas rozširovať, nech odpiše dvojťihodnému pánu Andrejovi Kmeť r. k. farárovi v Prenčove (pošta Berencsfalu) v Honte. I to nech udá, kolko výtiskov vezme, a je-li komu možno, nech i peniaze vopred pošle ako predplatok, buďto obeť, by sa vedelo, kolko výtiskov treba dať tlačíť. Ľud hlas p. Rojku dobre pozná, ako dobrého pastiera svojho. Poznamenáme, že vp. Rojko trpel za ľud mnoho, i väzenie za rok, a teraz skromno, ba chudobno trávi svoje staré časy, iba duchom súc nesmierno bohatý.

Prefajčené milliony. Dľa úradného výkazu prefajčilo sa v Uhorsku r. 1899: 50,672.824 zlatých 68 kr., o 793.110 zl. viac, ako r. 1898. Menovite spotrebovalo sa 50.758 kilo smrkacieho tabaku v cene 95.123 zlatých, 563.549 kg. doháňu za 21,049.216 zl., 489,142.170 kusov domácich cigár za 16,233.376 zl., 944,807.110 cigariet za 8,693.059 zl., 394.700 havanna-cigár za 63.859 zl.; špecialít: 99 kg. smrkacieho tabaku, 330.957 kg. fajkového doháňu, 11,027.848 cigár a 36,564.650 cigariet, dohromady za 4,539.188 zl.

P. Aloys Daubner, člen Spoločnosti Ježiša z Trnavy piše nám: Po smrti P. Andreja Kubinu S. J. je Redaktor «Posla» P. Aloys Daubner člen tohože rádu. Všetci tí ct. čitateľa «Posla», ktorí predošlý rok «Posla» odoberali a zaň platili, od januara ale toho roku «Posla» už nedostali, upozorňujeme ich, by sa hlásili u redakcii «Posla» v Trnave, a žiadajú-li aj naďalej predplácať, teda chybujúce čísla všetky im hneď odošleme a ostatnie im riadne zasielať budeme.

Osudy deputácií, ktoré nesú ponosy pred panovníka, za «svobodomyseľnej a ústavnej éry maďarskej» nie sú na závidenie, lebo ich nepredpustia pred najústavnejšieho kráľa. Tak pochodila slovenská deputácia, tak rumunská, tak deputácia saských žien a konečne i deputácia bosenských mohamedánov. Išla s ponosou na režim Kállaya, ale ju veru nepredpustili pred kráľa. Trpezlivo čakali niekoľko dní v Pešťbudíne, že obmäkčia srdcia liberálnych a ústavných pánov, ale darmo. Vtedy uzavreli, že keď nemôžu pred kráľa, pôjdu aspoň tureckému hlavnému konsulovi na poklonu; ale ani toho nebolo doma a tak ich ani na tureckom konsuláte neprijali. A také veci dejú sa v štáte ústavnom!

«Radhošť», spolok na podporu česko-slovenských študujúcich z Moravy, Sliezska a Slovenska na vysokých školách a vyšších odborných v Prahe, podporoval minulého roku školského 216 študujúcich, vydal 18.485 obedov a 1456 zl. 32 kr. na peňažitých podporách, spolu tedy 6603 zl. 56 kr. Od svojho založenia spolok rozdal vyše 325.000 obedov, 8000 večerí v cene asi 100.000 zl.

Praktický matrikár. Tokay Elek, matrikár v Kőrös-zegapáte, vyberá za civilný sobáš nasledovnú taxu: Jeden vyšívany ručník, jeden koláč, jednu fľašu vína a jednu korunu.

Uhorské kone na južno-afrikánskom bojišti.

Angličania, tak sa zdá, nemajú ešte dost koní na južno-afrikánskom bojišti, lebo zase naskupovali 1000 kusov a v pondelok odvezú ich z Rjeki na parniku «Caming».

Spálenie mŕtvoly na rozkaz súdu. V juliusi lanského roku zomrela v Badene pri Viedni majiteľka domu Julia Wedl a svoj značný majetok poručila testamentárne svojim sestram Julii Wellenhofovej a Leopoldine Wedlovej, ale im naložila aj to, aby jej mŕtvolu dali spáliť. Sestry nevyplnili túto jej poslednú vôľu, ale ju dali pochovať. Syn zosnulej pozdvihol žalobu proti tetkám a žiadal, aby vydali mŕtvolu cieľom vyplnenia poslednej vôle zosnulej. Súd vo Viedeňskom Novom Meste vyniesol výrok, dľa ktorého obe sestry sú povinnovate zakročiť u politickej vrchnosti, aby dovolili exhumovať mŕtvolu, ktorá má byť odovzdaná najbližšiemu crematoriumu na spálenie.

«Veľká» žena. V jednej gréckej obci pri Trikhale žije 22-ročné dievča, ktoré má výšku dva metre a tridsať centimetrov. Má riadne fahy a všetky údy tela stoja v správnom pomere k jej výške. Von z domu nejde lebo že sa hanbí.

Bestiálnosť. V Štiavnici banička Bozó Kata chcela sa pozbaviť svojho dvojročného dieťaťa. Mučila ho všemožne, ale zdravé telo vzdorovalo mukám. Konečne strygoňa vzala kefu a dlho drhla mu nos a ústa, následkom čoho konečne umrelo. — Deň nato na námestí rozlútený otec vo svojom bese chytil svojho malého syna za ucho a tak ho vliekol po zemi, až mu ucho celkom odtrhnál. Ľudia dívali sa na strašný výstup a nezmocnili sa divoča, ale netečne dívali sa, ako chytil potom chlapca za krk a tak ho von vliekol z mesta.

Tá novovlastenecká mládež. «Alkotmány» sdeľuje z Mádu: Predseda štátnej školy mádskej Jozef Pálóczy a správca tej istej školy Karol Kiss predostreli škôldozorcovi zemplínskej stolice Ludvikovi Nemess neslýchanú ponosu. Zkúsili totiž, že židovskí žiaci vyškrabujú meno Krista zo školských kníh ministerstvom potvrdených, pri čítaní nevyslovujú meno Krista, ale v najlepšom prípade miesto Kristus čítajú «Kroesus». Pri speve vlasteneckých piesní nevyslovujú slovo «haza» (vlast) a miesto «Isten áldd meg a magyart» spievajú «Isten áldd meg a zsidót». Kommentar zbytočný.

Proti falšovateľom vína. Hevešská stolica naložila podžupanovi a všetkým hl. slúžnym, aby čo možno najprisnejšie pokračovali proti falšovateľom vína. Jestli krémára prichytia, hneď mu treba odobrať licenciú. Zišlo by sa i inde tak pokračovať.

Ako žili za posledného času v Mafekingu, to vysvitá z telegrammu, ktorý lady Sarah Wildson, dopisovateľka «Daily Telegraphu» zaslala dňa 3. mája, teda dva týždne pred osvobodením Mafekingu svojmu šéfovi: «Raňajkovali sme klobásy z koňaciny, obedovali sme kotletky z mulice a večerali sme vyprázané kobyľky. Ale zato cítime sa znamenite!»

Odkazy našim ct. pánom dopisovateľom podáme v budúcom čísle.

Púť. Slovenskí veriaci Jozefovskej farnosti v Budínepešti pôjdu 10. júni s púťom na Maria Štajn (Starý Budín) pod vedením Gejzu Liha kaplána v Jozefove. Pôvod pohne sa z chrámu Jozefovského o pol 7. hod. Na pútnickom mieste bude kázeň a sv. omša. Ak by počasie ale nepríležité bolo, odloží sa púť na deň 24-ho júni. Vincenc Janec.

Bieda. V Pešťbudíne skočil s budínskej bašty starec chromý, otrhaný. Dodrúzganeho, umierajúceho odniesli do nemocnice. Tam konštatovali, že sa volá Anton Milčovic, pochodí z Monaštorsegu, je 74 rokov starý, slúžil u honvédov ako strážmajster, bol prepustený do pensie, ochorel, zadlžil sa a upadnul do veľkej biedy. Pri ňom našli lístok, v ktorom oznamuje príčinu samovraždy: «Som celý bedár, neviem ďalej žiť!» — Aj 34-ročný tuľák Karol Lámpits z Turnseverína otrávil sa následkom veľkej biedy.

128-ročný muž žije v chudobnici v Steltone. Volá sa Noah Raby, pracoval na farme, potom bol matrósom. Duševne je čerstvý, pamäti dobrej, ale ho lámka trápi, slabo vidí a nemá zubov.

*

Zavedenie sladovej kávy, ktorá asi pred demisia-rokmi sa objavila a dnes takmer po celom svete rozšírená jest, vykazuje stále blahodarnejšie výsledky pre zdravie a národohospodárstvo. Nemožno ani oceniť, jaká úspora peňazí a jaké povzbudzenie zdravia a síl, týmto zdravotným domácim nápojom, ktorý firma Kathreiner teprv všeobecne zaviedla, docieleno bolo. Nenie zaiste ďaleká doba, keď Kathreinerová sladová káva Kneippova, či už jako najlepšia prísada k zrnkovej káve, alebo tam, kde zrnková káva lekársky zapovedaná je, i čistá používaná súc, v každej rodine sa udomácní. Každéj hospodyni možno blahopriať, ktorá toto dôležité zlepšenie nášeho domáceho nápoja ku blahu svojich príslušníkov zaviedla, alebo zavedie a prevádzať bude.

*

Povďační ľudia nachodia sa ešte i v dnešnej dobe. Tak jesto mnoho osôb, ktoré od choroby svojej skrze Müllerov duplovano-magnetický križ ači hviezdu oslobodené sú, ktoré výraz dávajú radosti a povďačnosti svojej, a vynalezcovi čo len v pár riadkoch svoje uznanie vyslovujú. Tak dnes máme nasledujúce riadky po ruke: «Ctený Pán Müller! Ja dlhý čas trpel som na lupanie ľavej nohy, na bezsnivosť a klopania srdca. Náhoda ma oboznala s vašim elektromagnetickým križom. R. B. Nr. 86967; kúpil som si jeden za 3 zl., 12. júli roku 1899; odkedy ho nosím a upotrebúvam, je po mojej chorobe. Preto pokladám si za povinnosť, Vám moju najúprimnejšiu vďaku vysloviť s tou prosbou, by ste mne ešte jeden taký križ, pre môjho priateľa V. H. — tú istú chorobu majúceho — sem poslal. S úctou Martin Neu, hostinský v kantíne, Budapešť Rettek-ulica, kasáreň». Preto odporúčame všetkým trpiacim na lámku, lupanie, záduch, bezsnivosť hučanie uší, padúcu nemoc, by sebe jeden aparat, ktorý len 3 zl. stojí, od pána Müllera Budapešť V. Kalmán-uteza, Nr. 20 objednali.

DOPISY.

Levočským pútnikom k potešeniu.

Z Božiej milosti približuje sa očakávaný deň 2-ho júla čo deň velikej slávnosti, pri ktorej milá Matka naša Maria Levočská, čo veľiká kráľovna, skrze ruky biskupské má byť korunovaná gotickou zlatou korunou. Slovmi proroka Izaiáša tu privolávať môžeme: Vstaň a rozsvetli sa mesto Levoča, lebo sláva Pánova bude videná nad tebou. Množstvo národu navštívi teba, ktorí z blízka a z ďaleka sa shromaždia, aby učinili prvú poklonu korunovanej Kráľovnej svojej, a tešili sa z tej velikej slávnosti, ktorá sa tu k jej cti vykonávať bude. Zaiste sa právom honosíš môžeš, že na jednej z krásnych horách tvojich táto veľiká Kráľovna svoj trón postavila, ktorého sv. oči svoje ustavične k tebe má obrátené.

My pútnici košickí pri minuloročnej slávnosti sme si umienili, že pri Levoči na tom kopečku, z ktorého prví raz milostivé miesto spatríme, (na ktorom každá processia sa pozastaví a každý pútnik na kolená padnúce z ďaleka Matku Božiu pozdravuje a zvláštne ale že tu v novších časoch býva i kázeň) aby tu bola postavená kaplička, ktorou by toto znamenité miesto bolo poznačené a vyznačené.

Keď sme to začínali, obávali sme sa, či to vykonať budeme vstave. Teraz ale s potešením tu oznamujeme, že naša žiadosť je splnená, že vzbudil Boh dobrodincov, z pomocou ktorých sa to uskutočniť mohlo. Táto kaplička je pekná; má byť čo pomník tohoto jubilárneho roku. A v nej na 160 ctm. veľiký obraz Navštívenia P. Marie. Z vonku kaplice je menší okruhľý obraz anjela Rafaela, jako tento v ľavej ruke drží pútnicku palicu, s pravou ale ukazuje na blízky vrch Matky Božej.

Prvým dobrodincom tejto kaplice je ctený p. Samuel Csík, obyvateľ levočský, ktorý nám k jej vybudovaniu potrebný veľký priestor — o čo sme sa najviac starali — na svojom pozemku podaroval. On vďačne k tomu privolil, aby pozemok tohoto kopečka, ktorý doteraz prináležal jemu, odteraz bol majetkom nebeskej Kráľovnej. Tento dar nás mile prekvapil zvlášť preto, že je tento pán Evanjelik. Nech mu za túto almužnú Matka Božia vyprosí milosť šťastnej smrti a miesto v kráľovstve nebeskom.

Do kaplice obraz Navštívenia P. Marie darovala nábožná pani Anna Géczy z Košíc. Obraz anjela Rafaela darovala ctp. Alžbeta Márton tiež z Košíc. Nech tento veľiký sluha Boží jako niekdy Tobiašovu, tak aj jej almužnú a všetky dobré skutky pred trón Boží prednesie. Pekné železné dvere dal s nábožnými farníkami svojimi dp. Karol Antal farár Cahanovský, čo prvý kazateľ na tomto mieste. Tieto obrazy maľoval p. Imrich Štefančík košický maliar, ktorý svoju prácu veľmi podarene previedol, a je i čo statočný muž odporúčania hoden.

Dve veľmi pekné plachty na oltár vlastnoručne sprava-

covaly dve nábožné sestry: Maria a Barbara Vargovčík z Košíc. Nech aj jich Maria pláštom svojho milosrdenstva prikrije. Štyri svietniky darovaly dve chudobné ženy: Anna Doľak a Anna Slezák z Košíc. Peňažnú almužnú sbierali a o vybudovanie kaplice sa starali viacerí horliví ľudia jak tu v Košiciach, tak i v niektorých okolitých obciach. Na prvom mieste je Michal Kalher krčmár v Košiciach. Všetkým Pán Boh zaplať! Jejich mená sú uverejnené v Pútniku.

Ku vybudovaniu potrebný materiál zaopatril a všetko potrebné náradie vypožičal jako i celú robotu jako svoju vlastnosť zdarma dohliadal a provadil pán Ján Lysčák, murársky majster v Levoči. Nech mu to Matka Božia hojne odplatí!

Kaplička bude posviacaná dňa 30. júna, pred večerom keď processia košická v ceste do Levoče príjde.

K Tebe sa obraciame o Maria, a Ťa ponížene žiadame, ráč v tejto kapličke, keď tam ku cti Tvojej shromaždení budeme aj Ty s anjelom Rafaelom prítomná byť, aby táto slúžila ku rozmnoženiu cti Tvojej, ku rozvelebeniu obľúbeného okolia sv. Hory Tvojej, nám ale, a aj všetkým, ktorí touto cestou ku Tebe putovať budú ku spaseniu a duchovnému potešeniu.

J. Str.

Rovné.

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus aj najsladšie meno Panny Marie buď pochváleno!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Keď som náhodou 12. číslo z 25. marca b. r. dopis z Rovného v opratovom Kresfane čítal, bol som si pevne umienil, že tomu dopisovateľovi, ktorého osobne dobre znám, (lebo sa on sám pochválil, že už viac rázy o Rovnóm v «opratovom» písal), v našom ale obľúbenom «Kresfane» pod jeho nos dobre cibulou a cesnakom potrem. Čo mňa ale hatilo hneď písať, je tá okolnosť, že slavná Redakcia nášeho obľúbeného «Kresfana» na dopisovateľov rovňanských rozhoršená bola.

Jest to pravda, že sa i takí našli, čo o jednej veci všeliako písali — možno že bol medzi dopisovateľmi aj jakýsi Judáš — preto som sa aj ja neopovážil, v tom úmysle, že mne slavná Redakcia zadosť neučiní o našom Rovnóm písať.

Priznávam sa, že mňa aj trocha zahanbilo, keď z cudzej stolice sa prv takí najdú, čo sa o nás starajú a nedopustia, aby sa jednoducho na našich kresfanských spoluobčanov, pofažne na slávnu Redakciu nášho obľúbeného časopisu bezzákladne tríznilo a špintalo.

Som aj presvedčený, že keď by ten ctený pán dopisovateľ z dolnej Lipnice «Starý Žandár» toho dopisovateľa «opratového» tak dobre znal, jako ho ja znám, by jemu bol istotne dobrú frčku pod jeho krivý nos vlepil, nebol by zamlčal, jako pevne on so židmi za jeden remeň fahá a s kým na jednej «kudele» konôpky pradiel. Či sebe snáď myslí, že on s jeho židovskou liberálnou tak ďaleko prínde, že my tak budeme tancovať, ako on vie pekne hvizdať, že my inšie nebudeme robiť, len jeho «dobré pálené», ktoré pri službách Božích pred kostolom

vychvaľuje a lacno dáva piť? Nech on len aj ďalej v opratovom Kresfane svojich židáčkov vychvaľuje a od každej špinky očisťuje.

Či my ale mu to uveríme, ktorí naše pomery dobre známe? Prečo aj to židákom odtajf chce, že oni pasy falšovali, sdochlé sviňské mäso sekali, zo zakázaného stromu Evy ovocie — v školskej záhrade Podivorom — užívali a kresťanským mäsiarom jatky do rieky prehodili, tomu vyzrozumef nemôžem.

Jako vidno, on len samé peknoty o našich židoch vyprávať a vypisovať vie. Veru musel hodný «rebach» od chrchlavého krivonosu v Žernove v jeho sklepiku dostať, keď ho tak od jeho hebrejských hriechov očistiť sa usiloval! Nech mu je len ešte aj na ďalší čas «zlaté feľa» na pomoci!

Píše, že bol v Pezínku víno kupovať. Že to aj pravde zodpovedá pochybujem; myslím, že sa on miesto do Pezínku zaviezol do Žiliny a tam sa jemu podarilo od židovky Folkmanky dobrého vína? kúpiť, a potom mu o politike, istotne aj barón Kloch chýrečný predseda pri poslednej ablegátskej voľbe v Žiline vyprávať.

Pritomne ešte pripomenúť musím, že tento dopisovateľ «opratového Kresfana» poťažne peziňský vínokupec rád sa dá Stolárom menovať, či aj v matrike je tak zapísaný, neni mne známo. Teda tie litery: St . . . r značia Stolár, nie ale Steiner. Že ale jemu nepristane ani Stolár ani Steiner sa menovať, môžem uznať; jemu ale meno «Stinker» tak pristane jako židovi batoh.

Ďalej slávnej Redakcii takeého nového písať nemám. Počasie mali sme také chladné, že sa obávame, že ovocie ktoré rozkvitnuté bolo veľkú škodu utrpí. Nech je nám milý Pán Boh a prev. Panna Maria na dobrej pomoci a zachráni od všetkého zlého.

Tieto dni sa pekný križ na starom cintoríne z milodarov u nás dal vystaviť, ku ktorému najviac prispeli páni Baučák a Spizerik. Všeobecnú vďaku všetkým podávame.

Ešte dávam za dopis z dolnej Lipnice ctenému pánu «Starý Žandár» moju vďaku, a slávnej Redakcii za poznamku som navždy ponížený služobník a verný priateľ.

Láptoš.

Budapešť.

Dôstojný Pán Redaktor!

Trebárs aj čítame v druhých novinách chýry, zo všetkých strán sveta preto si ale nazreme ešte aj do nášieho «Kresfana», ktorého tak úprimne očakávame každú sobotu, až nám ho listovník prinesie, lebo v «Kresfane» sa môžeme tak mnoho poučiť, a nového dočítať. Ale z nášieho hlavného mesta veru málo kedy aby sa kto opovážil pár riadkov napísať. Preto sa opovažujem poprosiť ctenú Redakciu, jestli bude možno, ráčte uverejniť nasledovné:

Keď by sme prešli celý svet, myslím že sa vždy najdú dobrí katolíci, ktorí svoje povinnosti kresťanské konajú, aj na dobré ciele pár haliarov obetujú. Tak aj tu v Pešti v Jozefove naši milí rodáci, asnaď z celého

Uhorska chleba hladajúci Slováci celý týždeň sú s prácou zamestnaní, ale v siedmy deň ktorý je Nedeľa, už v čas ráno o 6. hodine sa ku službám Božím schádzajú, že je až niekedy preplnený chrám Boží!

Mali sme posviacanie kostolných zástav 29. apríla ktoré zaopatril spevár a opatrovateľ kostolných vecí pán Vincenc Jonec. Peniaze na to zašporoval pri pútoch. a ku tomu ešte aj viacej veriacích s pár haliarmi prispelo. Tieto zástavy, ktoré tak okrasujú s ich belavou farbou chrám Boží, objednané boli za 280 korún, ku tomu prispela aj krstná matka Maria Hiroščík, ktorá okrášlila nielen nové zástavy s partami aj s perkami, ale aj staré zástavy a križiky.

Nesmiem zapomenúť, musím pripomenúť a vďaku dať, veľactenému a od nás veriacích milovanému pánu Dr. J. N. Janda, za jeho lásku a za všetky dobrodenia, ktoré nám tu v hlavnom meste sa zdržujúcim bratom Slovákom preukazoval, že nás ku dobrému naučoval, s nami na púte chodil. Nech mu všemohúci Boh pomáha aj ďalej takým horlivým pastierom byť! Preto Čermandovci môžete byť pyšní a Bohu dakovať a sa tešiť, že ste takeého duchového, lekára vašich duší a správcu fary vašej dostali.

Chvála všetkým privržencom a pracovníkom kresťanských zásad! Zavieram týchto pár riadkov s úctou!

Kíntobor Abívzs.

Hliník.

Veľactený Pán Redaktor!

Keď som išla — išla som sama, neviem kde a kade — hlbokými dolinami, vysokými horami, rudnými cestami, stretnúla som tam jedného starého pustevníka.

Mal hlavu jako riečicu a bradu po kolená:

«Kam-že dcéra moja, kam?» opýtal sa mňa pustevník.

«Sama neviem, — a vy kam?»

«Ani ja neviem.»

— «No dobre pojdeme spolu.»

«Mohla by si dačo rozprávať!»

— «Keď ja reku neviem, vy ste starý, zkusený, vy skorej dačo budete vedieť.»

«Nuž počúvaj, budem ti rozprávať, čo sa nedávno vo Veľkej Bytči stalo.»

Počúvajte aj vy, poviem vám, čo som od starého pustevníka očula:

Pred niekoľko týždňami odcestoval jeden zaľúbený pár z Veľkej Bytče do Ameriky sa sobášif. Že vraj im to doma rodičia nedovolili.

Ale tomu neni tak:

Ten mladý zať je driečny, šikovný, garbiarskemu remeslu vyučený a k tomu aj dost učený. Ten sa ale nebál svojich rodičov, to bolo len tak povedano, lež on sa bál jedného 16-mesačného chlapca, ktorého jako svojho dediča a potomka v Hliníku neďaleho Bytče zanechal.

Tento chlapček ho tak velice prenasledoval, a ten mu tak velice na jeho ženbe škodil, že ho ani jedno dievča obozref nechcelo.

A predsa sa volakto našiel, komu sa tento nestydatý mládenec zaľúbil.

Jedno velice pekné, šikovné, múdre, ale predsa nestatočné dievča, lebo ona tiež o tom dobre vedela, že on už má v Hliníku familiu a išla s ním až do Ameriky.

Ale jako staré príslovie hovorí: «Jaký išiel, takú našiel». Ona bola priam taká jako on, a on taký jako ona. «Jaké vreo, taká záplata.»

A aj to som očula, že už mali v Amerike v meste Chikagu sobáš.

Ale tomu som sa tiež velice čudovala že jejichžto slávny odchod nebol ešte do «Krešťana» napísaný.

Celá Bytča sa išla na to dívať — ale jako by aj nie, veď takí jednaki dvaja Iudia sa ešte hadam jakživ z Bytče neztratili, jako túto.

Celá Bytča slávila ten deň, v ktorý takí dvaja Iudia ju zanechali.

Tohoto mladého zaťa matka nechcela inakšiu nevestu, len čo by širáky nosila a maďarský rozprávala, a aby mala aspoň 10 tisíc. No však ju už veru má, ale bez tisíciek.

On je pri jej boku blažený, ale či bude dlho, to už neviem.

«Nech im je Pán Boh milostivý na pomoci!»

Ale tento príklad k tomu slúž: «Čo si chytíš, to si drž». — Hlinické dievča

P. R.

Vrbové.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velebný Pane!

Buďte tak dobrý uverejniť mojich pár riadkov; 17. mája cestoval som z Viedne. Ako prídem do Prešporka, tu vidím na stanici jedného 18-ročného mladíka Ignáca Juráčku z Kozennej od Žiliny, ktorý sa s hostínskym dohadoval pre akúsi desiatku z ktorej mu vraj hostínsky vydať mal. Hostínsky však o žiadnej desiatke nevedel, a tak potom vysvitlo, čo sa stalo s tou desiatkou. Chasník si pred chvíľou pýtal krčah piva, za ktorý hneď i platil chcel a dával kellnerovi jednu desiatku aby mu vydal. Kellner ale odišiel a hovoril, aby poriešal, lebo nemal pri sebe toľko peňazí. Chasník teda sadol si s pivom ku stolu. V tom pristúpi k nemu akýsi šudier a hovorí mu, aby dal tú desiatku, že mu vydá, a predstavoval sa ako by on bol hostínsky. Chasník odovzdal desiatku a milý šudier sa ale hneď ztratil. Chasník potom darmo pýtal od hostínskeho desiatku, lebo ten šudier bol celkom neznámy tu človek. Darma plakal, aj policajt darmo ukazoval mu hostínskeho aj kellnera; chasník vedel len toľko povedať, že aj to bol pán čo mu desiatku odobral. A tak ubohý mladík nadarmo pracoval v páleníci za 2 mesiace: nesvedomitý loptoš pozbavil ho všetkého jeho zárobku.

Preto pozor Iudia keď cestujete! Dobre si pozrite, komu dávate peniaze, aby ste do pazúr prefikaných darebákov neprišli. Podáva

Ján Madžo.

Soznam milodarov na kostol P. Marie na H. Levočskej.

Podáva: Ján Straka.

Jozef Igaz z Bánovských Biskupíc 1 korunu; Údovia «Živého Ruženca» pod týmže horliteľom 4 koruny.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecestvo, že temer všetky ceny sú v korunovom mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·55—8·35 kor., peštianska 7·25—8·10 kor., z Báčky 7·15 kor., banátska 08·05 korun.

Raž: 6·50—6·90 kor.

Jačmeň: na krm 5·90—6·10 korun, do páleníci — kor., na várku — kor.

Ovos: 5·50—5·65 kor.

Kukurica: 5·50—5·70 kor.

Proso: 5·—5·30 kor., všetko po 50 kil.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	27·80	26·60	24·80	23·50	22·90	21·80
		6	7	7½	8	
		20·40	17·80	15·20	12·40	

Otruby po 100 kil.: drobné 9·40 korun, hrubé 9·20 korun.

Strova: *Fazuľa* veľká biela a okruhlá po 7·—7·80, brnava 7·75—6·—, pestrá 5·50—6·—, drobná 8·—8·75, cúdená ——. *Hrach:* 10·—12·—, lúpaný 18·——. *Šušovica* horšia ——. lepšia 10·—19·—. *Mak:* 24·—25·—, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená datelina nová 75·—80·—. Lucerna 64·—66·—, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 58·—, Slanina $\frac{3}{100}$ ——. 47·—, $\frac{4}{100}$ 18·50 ——. udená dobrá slanina 54·—55·— po 50 klgr.

Lekvár srbský transito 16·—18·— po 50 klgr.

Petrolej trojkřížový 77·—, dvojkřížový 43·50 za 100 klgr. netto.

Olej repcový 34·50—35·— za 50 klgr.

Spiritus odaný rafinovaný 114·50 ——. denaturovaný 37·—39·—.

Remeň: funtovice k. 300—320; terey prima k. 275—290; anglické odpadky k. 250—270; tefaciny k. 230—250; pitlingy —; koňaciny vrázkované k. 250—280; tažené k. 370—400.

Bliskavý remeň k. 288—295; prsné listy k. 380—410; horniacke futrienky: strednie k. 9·60—13·50, väčšie 13·50—14·00 metr. cent.

Odkazy redakcie.

Ján Makara. Nemohli sme dobre prečítať a vyrozumieť z vášho listu o čo nás žiadate.

Redakcia «**Príroda a život**». Pošleme žiadané číslo.

J. K. v Lupči. Je nám skutočne ľúto, že sme váš chýr nemohli uverejniť. Prišiel pozde. My musíme už v pondelok mať v ruke, čo do čísla budúcej nedele prísť má. Srdečný pozdrav!

R. A. v Tr. Múdro jedná každý, kto rodičov svojich poslúcha. Jako ste si žiadal, tak sa stane. Preto môžete písať o volačom inom, vám to vďačne uverejníme.

J. M. v Gr. Škoda že sme prv nedostali váš dopis. V budúcom čísle.

Poriadneho, spoľahlivého učňa hľadá

JÁN VNUK,

kováčsky majster

v Kysuckom Novom Meste (Kiszucz-Ujhely).

OZNAM.

Prepositury novomestkej patriace

== **mlýny** ==

a síce v **Pobedíme**, v **Bašovciach** a dva v **Novom Meste n/Váhom** (nitrianská stolica) dajú sa do predaju. Jak by ale mlýny v **Pobedíme** a v **Bašovciach** odpredať sa nemohly, dajú sa len do **árendy**. Ti, ktorí skutočne vôľu majú mlýny odkúpiť, nech sa hlasia u pána

Ludvika Javorka

== advokáta ==

v **Novom Meste n/Váhom**.

Do pozornosti

pánom roľníkom!

Každoročne objednávate mnoho hospodárskych strojov, a to z väčšej čiastky od firm, ktoré Slovákom a kresťanom nežičia. Stroje sú obvyčajne z ďaleka, drahé a v mnohých pádoch plané.

Kto potrebuje a chce si objednať **dokonalé, solídne a trvácce hospodárske stroje**, — lebo prislovie je: čo je dobré, je i lacné, — nech sa obráti na nižepodpísaného a žiada si cenník jeho hospodárskych strojov. Tento sa mu dopošle zdarma a franko. Veď už i železničný dovoz z Bytče je lacnejší, nežli z Nemecka, z Rakúska alebo z Pešti.

Michael Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v Bytči (Nagy-Bittse).

Najväčšia dielňa na kosity!

Najväčšia dielňa na kosity!

Najväčšia dielňa sveta na kosity, vyznačená na mnohých vystavách jako aj na výstave lanskej v Londíne

== so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je ==

Sohrová Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocel'ové kosity

Výstraha.

JOZEFA SOHRA v Somogy-Szill-e.

Fabrika 100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky, 200 korún vyplatí tomu, kto zpomedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» vie preukázať päť zlých kos.

Kto úplne spoľahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od vyšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý ona hocomu na žiadosť darmo a vyplatene zašle. Fabrika garantuje v každom ohľade za svoje dôrobky, a nezodpovedajúce kosity budú s ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trov, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — Shromažďiteľom výhody! — Viac tisíc podakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu.

Ceny Sv. Antonskej kosity sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
— 95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepši.
1 kus 50 hal. 10 kusov 4 kor.

„Triumph“ Strieborna-ocelové náčinie ku nakutiu.
Kladivko a penka 1 kor. 70 hal.

☞ Každý nech si žiada cenník na dopisnici. ☞

Dvojnásobne elektromagnetický kríž a či hviezda

R. B. N. 86968
uzdravuje a roz-
veseľuje, za čo
dobré stojíme,
pri lámke, zá-
duchu, bezsni-
bl'adosti, migréne klopaniu srdca, boľeniu hlavy.
opilepsii, závratu a iných chorobách nervov,
I 20-ročné choroby boli už takým spôsobom

vosti, hučaniu
ucha, ischli,
zlom slychu,
nervosite, ne-
chufi po jiedle,
boľeniu zubov,
odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická hviezda a či kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierekou alebo s vopredným poslaním peňazí rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42. M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

Telefon 395.

Mestská lekáreň k

ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adressa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boľeniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena flaše 2 koruny, cena flaše na prábu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri pľucovom hurute, pri zachripnutí atď. Vela vďakočinení potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 2 koruny, flašky na prábu 1 koruna.

Krv čistioce pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčev bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuť po jiedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznané prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkom a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Moje srdco také a tvoje je také?

Druhé vydanie. ☞ Cena 8 halierov.

Toto utešené dielo vydala

„TLAČIARENĚ SV. GERHARDA“.

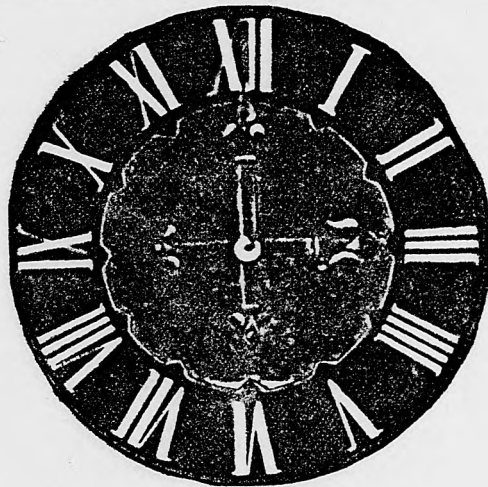
Vrele ho odporúčame ľudu.

Katolícke kníhkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv. Gerharda otvorila
obchod katolíckych kníh.

Tento katolícky obchod zamýšľa sústredniť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckho spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII., Práter-u. 44.).

Mám česť v známosť doniesť,
že vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stáť a ručiť môžem. Hodiny tieto vážové aj pod nat'ahovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenou škryňou chránené. Vnútri nachodí sa pokazovacia tabulka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo väži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujimam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.